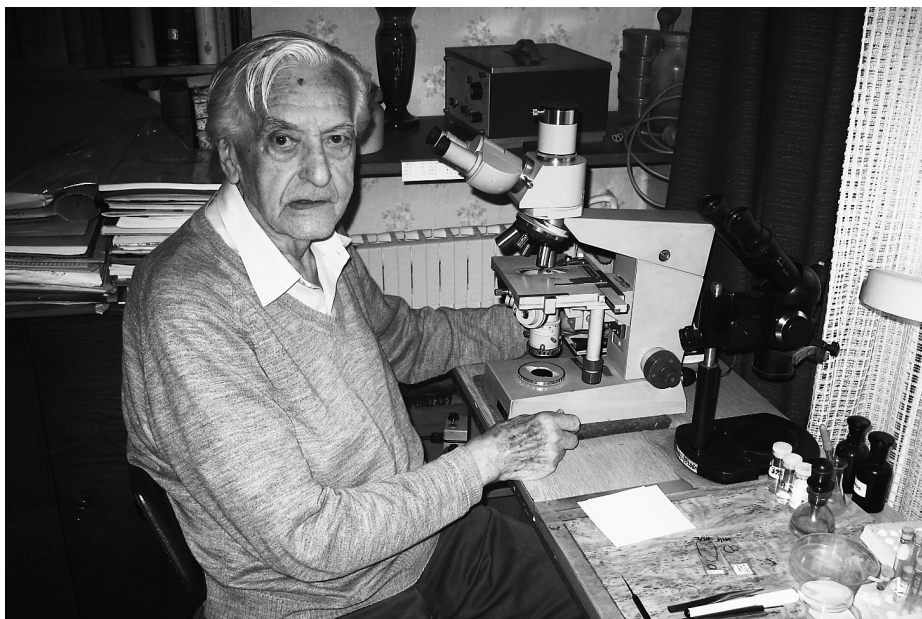


## Zemřel Jaroslav Weiser



Po dlouhé těžké nemoci v 92 letech zemřel 21. června 2012 parazitolog RNDr. Jaroslav Weiser, DrSc. V minulém roce v Živě vyšel podrobný článek o jeho životě a výsledcích vědecké práce (viz Živa 2011, 1: V). Proto se dnes k této osobnosti naší vědy vracíme jen několika základními údaji.

**1** Jaroslav Weiser – emeritní pracovník Entomologického ústavu BC AV ČR, v. v. i., a zakladatel studia biologických metod v boji s hmyzem v zemědělství a lesnictví nejen v České republice, ale i ve světě. Foto M. Dudek, s laskavým svolením časopisu Praha 4 Tučňák

Jaroslav Weiser se v Biologickém ústavu Akademie věd nejprve zabýval studiem insekticidů a jejich použitím proti komárům na jižní Moravě a jižním Slovensku. Od r. 1962 vedl oddělení patologie hmyzu v Entomologickém ústavu ČSAV. Založil výzkum patogenů hmyzu nejen v Československu a patřil také ke světovým zakladatelům nové vědní disciplíny – biologických metod boje s hmyzem, zvláště využitím bakterie *Bacillus thuringiensis*, houby *Beauveria bassiana* a různých virů. Po r. 1950 uspořádal několik mezinárodních symposií na toto téma, jichž se zúčastnili vědečtí pracovníci z východních i západních zemí Evropy a ze zámorí, a tak přispěl k rozvoji spolupráce mezi vědci států oddělených tehdy železnou oponou.

V lednu 2011 poskytl J. Weiser rozhovor o svých výzkumech do časopisu Praha 4 s názvem Tučňák. Navštívil ho šéfredaktor časopisu Martin Dudek, jenž také pořídil pravděpodobně poslední Weiserovu fotografii. Jaroslav Weiser v rozhovoru mimo jiné vzpomínal na obtíže, které provázely úspěšný boj s komáry ve stájích na jižní Moravě, kde pracovali společně s Ottou Havlíkem ze Státního zdravotního ústavu v Praze v r. 1948. Prováděli postřiky přípravkem Nera-emulzi všude, i když pracovníci ze zemědělské správy si přáli, aby vynechali stáje soukromých zemědělců – tehdejších třídních nepřátel. Ovšem jedině komplexní postřik dával naději na snížení populace komárů. V současnosti, jak uvedl J. Weiser v rozhovoru, komáry na určitém místě zcela vyhubit již nelze, protože vždy nepatrné části jejich populace přežívají.

Všichni jeho spolupracovníci budou na Jaroslava Weisera s vděčností vzpomínat.

## Redakce

## Ceny Akademie věd České republiky v roce 2012

Ve středu 10. října 2012 byly ve vile Lanna v Praze slavnostně předány Ceny Akademie věd České republiky pro rok 2012. Tři ocenění v každé ze dvou kategorií udělil předseda Akademie věd prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc., dr. h. c., na základě doporučení Akademické rady AV ČR.

### Cenu Akademie věd ČR za dosažené vynikající výsledky velkého vědeckého významu získali:

● Ing. Pavel Jelínek, Ph.D., z Fyzikálního ústavu AV ČR, v. v. i., za teoretický popis a rozvoj nové generace rastrovacích mikroskopů – autor přispěl významným způsobem k získání nových poznatků v oblasti studia materiálových vlastností nanostruktur a povrchů pevných látek pomocí rastrovacích mikroskopů.

● Autorský tým navržený Ústavem živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i., za dlouhodobý podrobný výzkum klonálního rozmnožování a polyploidie u obratlovců, který přinesl zásadní objev a popis těchto procesů na modelu sekavcovitých ryb (rod

*Cobitis*). Tuto skupinu ryb podrobili vědci studiu z pohledu taxonomie, molekulární fylogeografie, fylogenie a evoluční historie a dále z hlediska způsobu rozmnožování včetně využití matematického modelování. Podařilo se rovněž experimentálně prokázat klonální rozmnožování prvním úspěšným vytvořením klonální ryby prostým mezidruhovým křížením, bez buněčné manipulace. Členy oceněného týmu jsou: RNDr. Petr Kotlík, Ph.D., prof. Ing. Petr Ráb, DrSc., Ing. Marie Rábová, CSc., RNDr. Vlastimil Šlechta, CSc., Ing. Věra Šlechtová, CSc., Mgr. Karel Janko, Ph.D., Dr. Jörg Bohlen, Ph.D., Mgr. Vendula Bohlen Šlechtová, Ph.D., Bc. Jana Kopecká, Bc. Šárka Pelikánová, RNDr. Lukáš Choleva, Ph.D., Ing. Martin Flajšhans, Dr. rer. agr., doc. Ing. Lukáš Kalous, Ph.D., RNDr. Zdeněk Lajbner, Ph.D., Ing. Jan Kohout a Mgr. Alena Kohoutová Šedivá, Ph.D.

● Autorský tým navržený Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., za rozsáhlý projekt Čeští vědci v exilu 1948–1989, jehož výsledkem jsou zcela nové informace o vě-

deckém exilu z totalitního Československa v historických, politických, ekonomických a kulturních souvislostech. V rámci projektu vznikla také kniha *Sto českých vědců v exilu* (Academia, Praha 2011).

### Cena Akademie věd ČR pro mladé vědecké pracovníky za vynikající výsledky vědecké práce byla udělena:

● Ing. Tomáši Kroupovi, Ph.D., z Ústavu teorie informace a automatizace AV ČR, v. v. i., za objasnění povahy měř v MV-algebrách, která umožnila nové chápání modelovaných jevů v teorii koaličních her a uspořádaných strukturách.

● Ing. Václavu Mahelkovi, Ph.D., z Botanického ústavu AV ČR, v. v. i., za výsledky práce na tématu Genomy polyploidních trav: na stopě netušených předků. Autor se zaměřil na výzkum genového toku mezi zemědělskými plodinami a jejich planými příbuznými, konkrétně na příkladu komplexu pšenice seté, pýru plazivého a pýru prostředního – ve všech případech jde o druhy se složitým hexaploidním genomem. Výsledky mohou mimo jiné upozornit na případná rizika spojená s pěstováním geneticky modifikované pšenice.

● PhDr. Martinu Holému, Ph.D., z Historického ústavu AV ČR, v. v. i., za obsáhlou publikaci *Ve službách šlechty*. Vychovatelé nobility z českých zemí (Historický ústav, Praha 2011) pojednávají o vychovatele šlechty v období 1500–1620.